

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. VIII. De usurpatione jurisdictionis, circa caput 21. lib. 4. Domini de
Marca.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

M. C.
784 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
fese quantum possunt accommodent. Sed cum ab eo sibi re-
cedendum existimant, iniquum est, ut tanquam abusi sua po-
testate, plectantur a potestate seculari.

C A P U T V I I I.

*De usurpatione jurisdictionis, circa caput 21. lib. 4.
Domini de Marca.*

libertatibus
Eccle Gallic
III
236

1. Quatuor primis hujus capituli paragraphis Marca probat
licere Principibus, & Magistratibus secularibus juris-
dictionem suam, cum ab Ecclesiasticis impetitur, defendere.
Quocirca nihil est nobis observandum, cum inutilis sit illa
disputatio. Nec enim arbitror quemquam ex iis, qui res Gal-
licanas norunt, posse suspicari Ecclesiasticos Judices illic ju-
risdictionem secularem invadere, cum vix propriae jurisdic-
tionis partem retinere possint.

2. Recte animadvertit Autor §. 5. eodem jure uti debere
Prælatos in tuenda sua jurisdictione, quo laici Magistratus in
vindicananda sua; idque Decretalibus (debit etiam addere Ca-
nonibus, quia huic nomini plusculum honoris illic defertur)
constitutum fatetur. Sed monet, Regiis ordinationibus esse
præscriptum, ut contra inferiores Judices, Senatuum, con-
tra Senatus, Regis impleretur auxilium. Verum, ut æqua-
litas servaretur, debuit ulterius, quod superiori capite dixi-
mus, injurias ab Episcopis illatas ad Metropolitanos, à Me-
tropolitanis factas ad Primatem, vel denique ad summum Pon-
tificem emendandas remittere. Contrarium nihilominus obti-
nere debere quatuor rationibus prebat. Sed hic, ut alibi fre-
quentissimè, jus cum factò confundit; nec tam sollicitè quæ-
rit, utrum æquum sit Principes, vel Magistratus aliquid fa-
cere, quàm utrum aliquando sive jure, sive injuriâ, id fece-
rint, vel faciant modò: sed fallor fortassis. §. enim 6. sic in-
choat; *Quod æquissimâ ratione nititur.* Prius igitur videndum, an
re ipsâ rationes illæ (quatuor enim affert) ex æquitate petite
sint.

3. Prima ratio est, quia cum Ecclesia in Imperio sit, idest,
per

per Provincias sparsa, ex Civibus constet, & sub Patrocinio Regum degat, Episcoporum refert, pacem cum Imperio retinere. Prudentiæ præceptum est istud, non regula quâ discerni possit, an quod efficiunt Principes, Ecclesiæ injuriosum sit. Eodem argumento, si Ecclesia Principum jura invaderet, repelli possent Reginum Officialium querelæ; reponendo scilicet Regum interesse, ut pacem cum Sacerdotio colant; cum Regnum sit in Ecclesia; & Christianis constet, quorum multi Religionem Civitati non postponant, sed præferant. At exigunt justitiæ leges, ut quæratur, non quid quis pati cogatur, sed quid ei debitum sit.

4. Secundo, affertur regula juris; *In pari causa melior est conditio possidentis.* Posset ab hac regula excipi Ecclesiæ causa, quæ ob Religionem favorabilior est. Sed regulæ inhærendo, servandæ sunt ejus conditiones, ut scilicet par sit causa, & possessio pacifica, nec à jure reprobata. Quæ autem inter Ecclesiam & potestates sæculares controvertuntur, ejusmodi plerumque sunt, ut manifestè melior sit illius, quàm istarum causa. Possessio etiam, cum Ecclesia, quantum licet, semper reclamet, pacifica esse non potest: ac prætereà frequenter vel est violenta, vel est contra prohibitionem juris inducta, ut ex sequenti ratione Marcæ concluditur.

5. Tertia ergo ejus ratio est, quod minor sit ex parte Ecclesiæ spes emolumenti, quàm metus damni; quod metuenda sint dissidia, contemptus autoritatis Ecclesiasticæ, bonorum direptio, & fidelium perniciēs. Vide quàm æquis rationibus nitatur jus Principum. Parva spes est, ut quod ab ipsis petit Ecclesia, consequatur: magnum periculum est, ne potius ab ipsis damnum patiat: metuendum est, ne autoritas Ecclesiastica in contemptum adducatur, ne bona Ecclesiastica diripiantur, ne animæ pereant. Suntne isti justii tituli, quibus possessio juri contraria possit apud æquos, & sapientes Judices excusari? Certa è contra hæc sunt argumenta, non esse tutam Principum conscientiam, ubi solâ se possessione tuentur, cum tantorum malorum metu extortam scire possint.

6. Quartam rationem exprimit his verbis; *Adde alienum esse à prudentia, ut viribus impar se contentionibus implicet, quæ manifestum de-*

G g g g g

tri-

786 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
trimentum sunt allatura. Sed si hæc regula generatim observanda
est, nunquam Episcopi Principibus Ecclesiastica jura occu-
pantibus obsistent, quandoquidem semper viribus impares
sunt in sensu illius Autoris. Alia fuit Sanctorum Antistitum
mens, qui se pro libertate, ac jurisdictione Ecclesiasticâ
morti exposuerunt; plures etiam eâ de causâ Martyrium
adepti sunt. Sed hoc, inquires, in rebus capitalissimis. Etiam
in aliis, ut docent historiæ; quippè cum scirent à minori-
bus ad majora deveniri, ac nisi citò malis occurratur, infa-
nabilia fieri. Non putabant autem illi se viribus esse verè im-
pares, quippè qui Omnipotentis Dei auxilium expectarent;
& mala omnia temporalia, imò & mortem ipsam gloriosissi-
mæ victoriæ loco habebant.

7. *Est elegans ratio,* ut vocat Marca §. 7. quam ducit à Prin-
cipis officio, cui vult componendarum contentionum arbi-
trium commissum, ex eo quòd constitutus sit à Deo optimo
maximo, ut Ecclesiam foveat, ejusque tranquillitati prospiciat.
Sed numquid idem sunt Ecclesiam tueri, & ejus ad se
jurisdictionem avocare? Istud quidem etiam fecit Justinia-
nus, sed injuriâ. Carolus Magnus, & Ludovicus Pius ex
consensu, imò ad preces Ecclesiæ, ut alibi ostendimus, Ec-
clesiasticarum rerum curam susceperunt, seque Ecclesiæ De-
fensores, & Adjutores, non Judices, aut Dominos esse
profitebantur.

8. Leonem IV. Ludovici II. Imperatoris judicio submissis-
se, si quid à se incompetenter gestum fuisset, refert ex Gra-
tiano Marca §. 8. Supposititium esse, quòd scribit Gratianus
ca. *Nos si incompetenter* 2. quæst. 7. & ante illum Ivo Carnotensis,
suadent temporis, & personarum circumstantiæ. Hallucinati
sunt fortassis, & quod circa Leonem III. contigit, Leo-
ni IV. tribuerunt, rei tamen gestæ seriem pervertentes. Nam,
ut scribit Anastasius, in Concilio ad examinandas adversus
Leonem III. accusationes congregati; *Universi Archiepiscopi &*
Episcopi & Abbates unanimiter audientes dixerunt: Nos Sedem Apostoli-
cam, quæ est caput omnium Dei Ecclesiarum, judicare non audemus: Nam
ab ipsa nos omnes, & Vicario suo judicamur, ipsa autem à nemine judica-
tur, quemadmodum antiquitus mos fuit: sed sicut ipse summus Pontifex con-
suevit, jubeat canonicè obediemus. Similia dixerant Episcopi à Theo-
do-

dorico contra Symmachum convocati, ut alibi vidimus.

9. Sed ne in prosequenda falsi accusatione diutiùs immoremur, notamus submissionem illam Leonis IV. si reverà facta est, ex dispensatione Ecclesiastica, ut fatetur Marca, fuisse factam. Cæterùm Glossam Alexandri Imolensis ad marginem prædicti ca: Nos si incompetenter, appositam, vel incongruè applicat, vel ad sensum à mente Autoris remotissimum detorquet. Quid enim sibi volunt illa verba Marcæ; Ubi rectè adnotatum est ex Alexandro Imolensi idem observari debere in Rege Francorum? Postularet contextus, ut in hunc modum intelligerentur contra intentionem Marcæ, quemadmodum Leo IV. ex dispensatione Ecclesiastica sese Ludovici II. iudicio supposuit, ita & Rex Franciæ ex dispensatione debet se Summi Pontificis, aut Imperatoris sententiæ subdere: sed sensus Alexandri est, Regem Franciæ, cùm Superiorem (in temporalibus scilicet) non habeat, in propriis causis jus sibi dicere posse. Hæc sunt ejus verba in l. Est receptum ff. de jurisd. omn. Jud. unde sumpta est illa Glossa marginalis: Facit (ad quæstionem scilicet, utrum non recognoscentes Superiorem possint sibi facere justitiam) Text. in ca. Novit. de iudiciis. Ubi Rex Francorum Superiorem non recognoscens, cognovit de propria causa feudi, de qua aliàs non debuisset esse Judex. Quamobrem auctoritate illius Glossatoris manifestè abutitur Marca, cùm ex ea concludit §. 9. non licere Judicibus Ecclesiasticis jurisdictionem suam, etiam per censuras, adversus Magistratus Regios tueri, quasi isti proprio officio defungantur, dum rebus Ecclesiasticis sese immiscent, aut Rex Christianissimus, etiam in spiritualibus, Ecclesiam ceu Superiorem non recognoscat. Addit enim Alexander Imolensis cum Abbate; Licet non recognoscens Superiorem possit esse Judex in propria causa, verum est quoad sibi subditos, non quoad alios, quod confirmat testimoniis Hostiensis & Joan. Andr. Papa autem, & Episcopi in spiritualibus Regi Franciæ non sunt subditi.

10. Liceat iterum animadvertere, quàm malè sibi concordent Galli de suis libertatibus agentes; cùm enim eas in observatione Canonum reposuerint, eas tamen Conciliorum auctoritati anteponunt. Scribit enim Marca hoc §. 9. rejectum fuisse à Gallis Decretum Concilii Lugdunensis sub Gregorio X. anno 1274. habiti, quo permittebatur usus censuraru

G g g g 2 rum

788 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
rum adversùs Ecclesiasticæ jurisdictionis usurpatores. Sed in-
justam fuisse recusationem, vel saltem alio quàm libertatum
fundamento niti debuisse, satis ipsimet Galli significarunt;
quandoquidem, ut subjungit idem Marca, privilegiis Apo-
stolicis sese munire fategerunt. Miror autem eundem Autorem
famosas illas consuetudines Angliæ, pro quibus Henricus II.
Rex tantum sibi dedecus apud probos omnes comparavit,
quasque meliori consilio postmodum abrogavit, è Gallia, sal-
tem ex parte, advectas doceat, quasi earum origo Galliæ
magno esset honori vertenda.

11. Concludit Marca librum, monendo Episcopos pro
fide tuenda, mortem, si opus sit, oppetere debere, potiùs
quàm fidei violationi assentire, aut connivere; pro jurif-
dictione, ac pro disciplina Ecclesiastica, non ità; sed Ca-
nonum infractionem tolerare. Id est, faciant quidquid libue-
rit, & Rex, & ejus officiales contra Ecclesiam, dummodò
fidem non oppugnent; imò nec si fidem impugnent, Ec-
clesia ex nova declaratione Cleri Gallicani posset eos per tem-
poralem pœnam cohibere; atque aded per nullam; spirituales
enim irident, qui fidei bellum indixerint.

12. Libertatum Gallicanarum hæc summa est juxta Mar-
cam, ut Episcopi, & Summus ipse Pontifex, majorum ma-
lorum metu omnia perferant. Cæterùm cum ruitio Ecclesiæ
Romanæ, Galliæ sit à Divino Numine commissa, dummodò
jure, quo dixi, laica potestas uti sinatur, *communia erunt*, ut
ait, *cum Romana Ecclesia illius Regni Christianissimi & florentissimi fata,*
qua sunt usque sæculi interitum perduratura; sed aliter de illa condi-
tione senserunt, ut suprâ notavimus, Episcopi, qui Regi
Cœlesti magis quàm terreno placere studentes, & Ecclesiæ
jura suis rationibus præponentes, vitam sibi, quàm Ecclesiæ
libertatem eripi maluerunt. Absit ut credam, Regem Christia-
nissimum eo tantùm pacto communia velle cum Romana Ec-
clesia florentissimi sui Regni fata; ut in Ecclesiam quidquid
sibi citra fidem libeat, liceat.

M. C.

De
Libertatibus
Ecclesie Gallicane

III
236